Aanvullend onderzoek Huismus aan de Ambachtsheerelaan te Harmelen

Juni 2018
P18-063/W1474
Auteur: E. Schutgens

Natuur-Wetenschappelijk Centrum
078-6213921
nwcadvies@nwcadvies.nl
www.nwcadvies.nl

Aanvullend onderzoek Huismus aan de Ambachtsheerelaan te Harmelen

Natuur-Wetenschappelijk Centrum, Noorderelsweg 4A, 3329 KH Dordrecht

Aanvullend onderzoek Huismus aan de Ambachtsheerelaan te Harmelen

Opdrachtgever: KuiperCompagnon

Uitvoering: Natuur-Wetenschappelijk Centrum

Veldwerk: Esmée Schutgens, Rob Haan, Jeroen Dekker

Samenstelling: Esmée Schutgens

Foto's: Esmée Schutgens

Aanvullend onderzoek Huismus aan de Ambachtsheerelaan te Harmelen [Samenst.: Schutgens, E.] [Foto's: Schutgens, E.]. Met lit. opg., Dordrecht: Strix/NWC.

Trefw.: Wet natuurbescherming, Huismus, Ambachtsheerelaan, Harmelen

W1474/P18-063

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt of verveelvoudigd, door middel van; druk, fotokopie, microfilm of op enige andere wijze, zonder toestemming van de uitgever of de opdrachtgever.

© strix uitgeverij

Dordrecht, juni 2018

Inhoud

Samenvatting

1 Inleiding 7

2 Gebiedsbeschrijving 9

3 Wettelijk kader 11

4 Methode 17

5 Resultaten 19

6 Effecten, verplichtingen en aanbevelingen 23

Referenties

Bijlagen:
Bijlage 1: Beschermde soorten Wet natuurbescherming

Samenvatting

Onderstaande tabel geeft de conclusies uit voorliggend rapport weer. Voor de volledigheid en om een verkeerde interpretatie te voorkomen, dient ook hoofdstuk 6 (effecten, verplichtingen en aanbevelingen) gelezen te worden.

Soortgroep	Effecten beschermde soorten	Verplichtingen
Huismus	Het plangebied maakt onderdeel uit van de functionele leefomgeving van de Huismus.	Door het treffen van mitigerende maatregelen, het werken buiten de kwetsbare periode en het laten opstellen en naleven van een ecologisch werkprotocol kan overtreding van de Wet natuurbescherming voorkomen worden.

1. Inleiding

Er bestaan plannen om nieuwe woningen te realiseren op een locatie nabij de Ambachtsheerelaan te Harmelen (gemeente Woerden, provincie Utrecht). Op dit moment staan er tuincentra en één woonhuis in het plangebied. Ten behoeve van de realisatie van deze woningen dient de bebouwing van de tuincentra gesloopt te worden. De woning die in het plangebied staat, blijft behouden. Mogelijk worden er watergangen gedempt en bomen gekapt.

In het kader van de Wet natuurbescherming dient bij dergelijke ruimtelijke ingrepen en bij het opstellen en herzien van bestemmingsplannen onderzoek gedaan te worden naar de (mogelijk) aanwezige natuurwaarden en dient een beoordeling gemaakt te worden van eventuele negatieve effecten van de plannen op deze waarden.

Uit een in januari 2018 door het Natuur-Wetenschappelijk Centrum (NWC) uitgevoerde quickscan (Schutgens, 2018), blijkt dat een te slopen én een te behouden gebouw binnen het plangebied en geschikt zijn als verblijfplaats voor de Huismus (*Passer domesticus*). Daarnaast is het plangebied mogelijk geschikt is als functionele leefomgeving voor de Huismus. De Huismus, zijn verblijfplaats en functionele leefomgeving zijn streng beschermd door de Wet natuurbescherming. Om te bepalen of er bij de sloopwerkzaamheden sprake is van overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming, diende aanvullend onderzoek plaats te vinden. Hiermee kan de aanwezigheid van verblijfplaatsen van deze vogelsoort worden aangetoond, dan wel uitgesloten en kon achterhaald worden welke functie(s) het plangebied voor hem vervult. Naar aanleiding van de resultaten is bepaald welke gevolgen de voorgenomen plannen voor deze soorten hebben.

KuiperCompagnons heeft het Natuur-Wetenschappelijk Centrum (NWC) opdracht gegeven voor het aanvullende onderzoek naar de Huismus en voor advisering omtrent de relevante natuurwetgeving.

2. Gebiedsbeschrijving en voorgenomen plannen

Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bevindt zich in Harmelen aan de Ambachtsheerelaan (figuur 1 en 2). Het plangebied is opgedeeld in locatie A en locatie B. Locatie A is in 2016 onderzocht en maakt geen onderdeel uit van het onderhavige onderzoek. Het Huismusonderzoek is alleen uitgevoerd op locatie B. Het gebied ligt tussen twee woonwijken en is 0,85 ha groot. Momenteel bestaat het gebied uit één woonpand en twee tuincentra. Het gebied is grotendeels betegeld met daarnaast aangelegde tuinen. Bovendien zijn er kassen aanwezig met groen. Voor een impressie van het gebied zie foto's 1 en 2.

Foto 1: Aangelegde tuinen

Foto 2: Ingang van één van de twee tuincentra

Beschermde gebieden

Het plangebied ligt op meer dan 8 kilometer afstand van natuurgebieden die onder de bescherming van de Wet natuurbescherming vallen. Vanwege deze grote afstand zal er geen sprake zijn van nadelige effecten op instandhoudingsdoelstellingen van doelsoorten en habitattypen, die in het kader van Natura 2000 aangewezen zijn, als gevolg van verstoring door geluid, verstoring door licht en andere storingsfactoren.
Het plangebied maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Omdat er, als gevolg van de voorgenomen plannen, geen oppervlakte aan NNN verloren gaat, is er geen toetsing aan de wet- en regelgeving omtrent het NNN nodig.

Voorgenomen plannen

Ten behoeve van de realisatie van woningen dienen de bestaande tuincentra te worden gesloopt. Mogelijk worden er ook watergangen gedempt en bomen gekapt. Het in het plangebied aanwezige woonhuis blijft behouden.

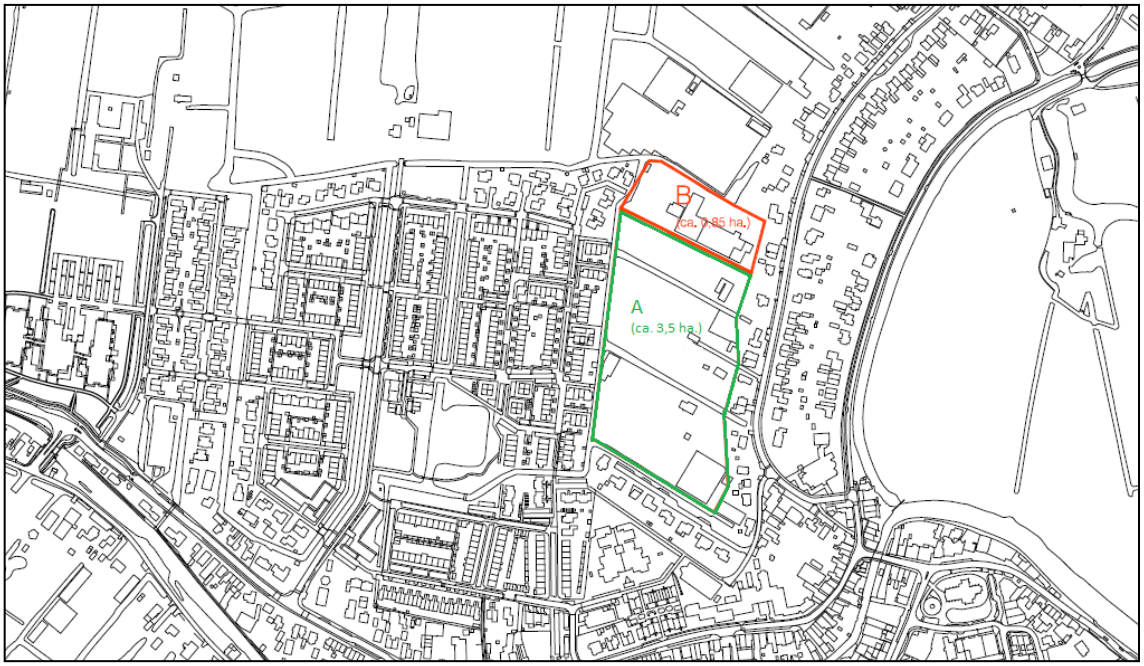

Figuur 1: Plangebied (rood omlijnd). Locatie A (groen omlijnd) is reeds onderzocht.

Bron: KuiperCompagnons

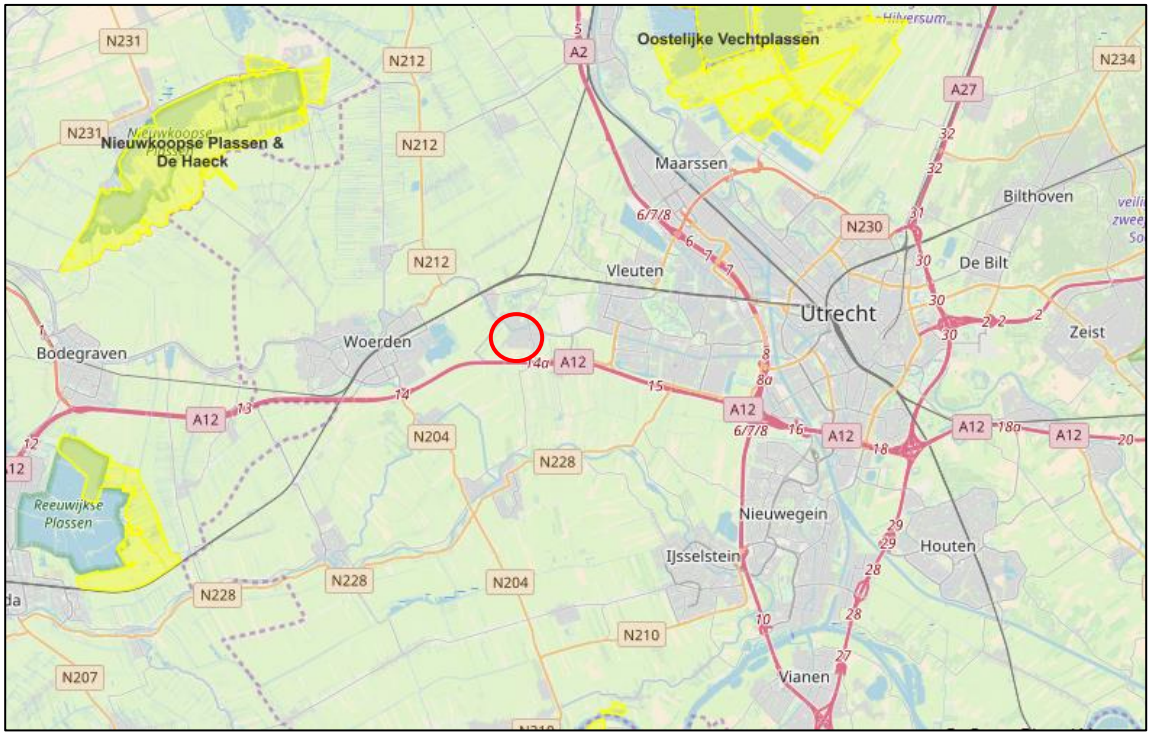

Figuur 2: Plangebied (rood omcirkeld) t.o.v. Natura 2000 gebieden (geel gearceerd). Bron: Synbiosys alterra

3. Wettelijk kader

In Nederland is de bescherming van belangrijke natuurwaarden vanaf 2017 wettelijk vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb). Het gaat hierbij zowel om bescherming van soorten als bescherming van gebieden.

Onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming

De provincies zijn sinds 1 januari 2017 verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet natuurbescherming en dus ook voor ontheffingsaanvragen.

Om een ontheffingsaanvraag in behandeling te nemen, dient het onderzoek aan goedgekeurde voorwaarden (o.a. ten aanzien van methode, intensiteit, periode, tijd tussen onderzoeksmomenten) te voldoen. Slechts als het onderzoek volgens deze voorwaarden uitgevoerd is, kan volgens de wetgever een goed onderbouwde uitspraak gedaan worden over;

- de aanwezigheid van beschermde soorten;
- de functie van een gebied of onderdelen binnen een gebied voor deze beschermde soorten;
- het belang van een gebied of onderdelen binnen een gebied voor aanwezige beschermde soorten;
- de effecten van plannen op deze soorten;
- de keuze voor te nemen (mitigerende en/of compenserende) maatregelen.

De voorwaarden waaraan onderzoek moet voldoen, staan beschreven in de kennisdocumenten die in opdracht van de wetgever door BIJ12 opgesteld zijn en de inventarisatieprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus. Onderzoeken die niet volgens deze voorwaarden uitgevoerd zijn, kunnen volgens het bevoegd gezag geen basis en onderbouwing vormen voor ontheffingsaanvragen en aanvragen zullen om die reden afgewezen worden.

Het NWC is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en werkt volgens bovengenoemde kennisdocumenten en inventarisatieprotocollen.

Soortbescherming

Voor dier- en plantensoorten zijn in de Wnb een aantal verbodsbepalingen opgenomen, waarvan vooral de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 belangrijk zijn in het kader van flora- en faunaonderzoek bij ruimtelijke ontwikkelingen (tekstvak 1 op de volgende pagina).

De verbodsbepalingen uit de artikelen gelden overal in Nederland, ongeacht het type of de omvang van de werkzaamheden of activiteiten die uitgevoerd worden. De bepalingen uit de Wnb kunnen daarom van invloed zijn op ruimtelijke ingrepen, zoals het aanleggen van infrastructuur, het slopen en realiseren van bebouwing, het uitbreiden van industriegebieden en het kappen van bomen. Ook bij het opstellen of herzien van bestem-

mingsplannen zijn de bepalingen uit de Wnb van belang. In het kader van het zorgvuldigheidsbeginsel en het voorzorgsbeginsel (Algemene Wet Bestuursrecht) dient bij het opstellen en herzien van bestemmingsplannen en bij (ruimtelijke) activiteiten een toetsing aan de Wnb plaats te vinden. Deze toetsing moet de volgende onderdelen bevatten:

- Een inventarisatie van het voorkomen van wettelijk beschermde dier- en plantensoorten in het plangebied en binnen de invloedssfeer van de activiteit;
- Een inventarisatie en beoordeling van (significant) nadelige effecten als gevolg van de activiteit, op beschermde soorten die binnen het plangebied en/of binnen de invloedssfeer van de activiteit aanwezig zijn;
- Indien nodig een opname van maatregelen die de negatieve effecten op de beschermde soorten en hun leefgebieden mitigeren en/of compenseren.

De Wnb kent drie categorieën van beschermde soorten die ook terug te vinden zijn in de artikelen met verbodsbepalingen: Alle vogels uit de Europese Vogelrichtlijn (artikel 3.1), alle soorten die in de Europese Habitatrichtlijn vermeld worden (artikel 3.5) en “overige soorten” (artikel 3.10), die alleen op nationaal niveau beschermd worden. Provincies mogen afwijken van de lijst met “overige soorten” door vrijstelling te verlenen voor bepaalde soorten. Hierdoor kan deze lijst per provincie verschillen. Een overzicht van alle beschermde soorten is te vinden in bijlage 1.

Soorten Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn

Wanneer één of meerdere verbodsbepalingen uit artikel 3.1 en/of artikel 3.5 Wnb overtreden worden door de voorgenomen activiteit, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Een ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen wordt voor soorten uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn alleen verleend wanneer voldaan wordt aan *elk* van de volgende voorwaarden:

- Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- Zij is nodig:
    a) In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid; of
    b) In het belang van een dwingende reden van groot openbaar belang; of
    c) In het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Voor vogels kan echter geen beroep gedaan worden op belang b “dwingende reden van groot openbaar belang”.

Wanneer overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen kan worden door het treffen van mitigerende maatregelen, is het aanvragen van een ontheffing niet nodig. Wel kan in dergelijke gevallen toch ontheffing aangevraagd worden om de te treffen maatregelen goed te laten keuren. Indien het bevoegd gezag de maatregelen goedkeurt, wordt door hem een “positieve afwijzing” afgegeven.

Tekstvak 1: Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 Wet Natuurbescherming:

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van de dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn of bijdrage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen of af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10

1. Het is verboden:
   a) In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten genoemd in de bijlage, onderdeel A bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
   b) De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen;
   c) Vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Bij de aanvraag van een ontheffing in het kader van de Wnb zijn een activiteitenplan en, in sommige gevallen, een compensatieplan noodzakelijk. Hierin staan de bevindingen uit de flora- en faunatoets vermeld en worden maatregelen beschreven die uitgevoerd zullen worden om er voor te zorgen dat de nadelige effecten op beschermde plant- en diersoorten in en binnen de invloedssfeer van de activiteit zoveel mogelijk voorkomen, dan wel beperkt worden of, in het geval van een compensatieplan, gecompenseerd worden.

Overige soorten
Voor de soorten uit deze categorie geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 mits een door het ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode van toepassing is op de activiteit. Indien aantoonbaar gewerkt kan worden volgens een dergelijke gedragscode, hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden voor het overtreden van één of meerdere verbodsbepalingen uit artikel 3.10 van de Wnb.
Indien er geen goedgekeurde gedragscode van toepassing is op de activiteit of het niet mogelijk is om volgens een dergelijke gedragscode te werken, dient bij overtreding van verbodsbepalingen wel een ontheffing aangevraagd te worden. De ontheffing kan voor deze soorten echter op grond van meer belangen verleend worden dan het geval is voor de Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten.

Zorgplicht
Tenslotte geldt voor alle plant- en diersoorten (ook de onbeschermde) de zorgplicht uit artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming. Deze houdt in dat mogelijke nadelige gevolgen voor planten en dieren, voor zover redelijk, zoveel mogelijk vermeden moeten worden.

<u>Gebiedsbescherming</u>
Bescherming van natuurgebieden en hun bijzondere natuurwaarden vindt onder de Wet natuurbescherming plaats via Europese Natura 2000-gebieden. De Wet natuurbescherming regelt de bescherming van specifieke natuurwaarden in gebieden die in het kader van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn aangewezen en/of aangemeld zijn als speciale beschermingszone (Natura 2000-gebieden). Voor deze beschermde gebieden zijn aanwijzingsbesluiten opgesteld waarin beschreven staat voor welke (natuurlijke) habitats en dier- en plantensoorten het gebied aangewezen is. Voor deze kwalificerende waarden zijn instandhoudingsdoelen opgesteld.
Projecten, plannen en andere handelingen die nadelige effecten hebben op één of meerdere instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied, zijn vergunningplichtig of moeten de goedkeuring, een “bestuurlijk oordeel”, van het bevoegd gezag hebben (in veel gevallen zijn dit Gedeputeerde Staten en in andere gevallen is dit de minister van Economische Zaken). Zij oordelen dan dat een vergunning niet nodig is. Of deze goedkeuring wordt gegeven, is afhankelijk van de uitkomst van de zogenaamde habitattoets. Uit de habitattoets kunnen drie mogelijkheden volgen:

- Er is zeker geen nadelig effect. In dit geval is er geen vergunning nodig in het kader van de Wet natuurbescherming;
- Er is sprake van een nadelig effect in de vorm van verstoring, maar dit is niet significant en er is geen sprake van verslechtering van aangewezen habitats. Hieruit volgt dat een vergunningaanvraag niet aan de orde is. Wel is een bestuurlijk oordeel van het bevoegd gezag nodig;

- Er is sprake van een mogelijk significant nadelig effect in de vorm van verstoring en/of er is sprake van verslechtering van aangewezen habitats. In dit geval dient een passende beoordeling opgesteld te worden en is een vergunning nodig.

Een ‘passende beoordeling’ is een rapport waarin (de zo exact mogelijke omvang van) de effecten, afzonderlijk of in combinatie met andere activiteiten, van een plan, project of handeling op een Natura 2000-gebied beschreven staan. Deze nadelige effecten worden in relatie tot de instandhoudingsdoelen bepaald.
Indien uit de passende beoordeling volgt dat er significant nadelige gevolgen op zullen treden, moeten de plannen getoetst worden aan de zogenaamde ADC-criteria;
1. Zijn er **A**lternatieven?
2. Is er sprake van een **D**wingende reden van groot openbaar belang?
3. Zijn er **C**ompenserende maatregelen voorzien?

Wanneer er een alternatief bestaat voor de voorgenomen plannen dat niet tot significant nadelige effecten op instandhoudingsdoelstellingen leidt, moet dit alternatief gekozen worden. De ecologische belangen hebben in dit geval voorrang op economische belangen.
Wanneer er geen alternatieven voorhanden zijn, er sprake is van een dwingende reden van groot openbaar belang en/of er voldoende compenserende maatregelen getroffen worden, kan vergunning voor de voorgenomen plannen verleend worden.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)
Het Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur) is een Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. De bescherming van het natuurnetwerk is opgenomen in de Verordening Ruimte van de desbetreffende provincie en valt hiermee buiten de Wet natuurbescherming.
Natuurwaarden van het NNN worden afgemeten aan doelsoorten. Het is belangrijk dat verlies van en winst aan belangrijke natuurwaarden hieraan worden afgemeten. Ruimtelijke ingrepen moeten vooraf worden getoetst op hun effect op het areaal, de samenhang en de kwaliteit van het NNN. Ingrepen die geen significant negatief effect op wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN hebben, kunnen in principe doorgang vinden. Als echter het tegenovergestelde geldt, hangt doorgang van de plannen onder meer af van het belang van de plannen en van de mogelijkheden voor mitigatie en compensatie. Hierbij geldt het 'Nee, tenzij-regime'. Per saldo dient de kwaliteit en/of kwantiteit van het NNN te verbeteren. Waar Natura 2000-gebieden met het NNN overlappen, blijft ook het NNN-regime gelden.

4. Methode

Huismus

Tijdens de quickscan flora en fauna is de bebouwing in het plangebied mogelijk geschikt bevonden als vaste verblijfplaatsen en/of functionele leefomgeving van de Huismus. De bebouwing die geschikt bevonden is, heeft een puntdak gemaakt van dakpannen of golfplaten (Schutgens, E. 2017) (foto 3 en 4). Het gebouw van één van de twee tuincentra (foto 3) heeft een oppervlakte van ongeveer 145 m^2 en het woonhuis (foto 4) heeft een oppervlakte van ongeveer 100 m^2. Ondanks dat het woonhuis niet gesloopt wordt, is deze meegenomen in het onderzoek omdat werkzaamheden op een korte afstand toch invloed kunnen hebben op mogelijke verblijfplaatsen van deze soort in de omgeving.

Foto 3: Mogelijk geschikte verblijfplaats voor Huismussen

Foto 4: Mogelijk geschikte verblijfplaats voor huismussen

De Huismus behoort tot de vogels met een vaste verblijfplaats. Deze groep vogels wordt streng beschermd door de Wet natuurbescherming. Voor het onderzoek naar de Huismus is de methode uit de soortenstandaard van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland zoveel mogelijk aangehouden.
De soortenstandaard van de Huismus stelt dat, om afwezigheid van deze soort aan te tonen, twee bezoeken in de periode 1 april tot en met 15 mei, of 4 bezoeken in de periode 10 maart tot en met 20 juni nodig zijn, waarbij geen aanwezigheid kan worden aangetoond (BIJ12, 2017). Tussen ieder bezoek moeten, volgens de soortenstandaard, tenminste 10 dagen zitten. De meest geschikte inventarisatiemomenten zijn tussen 1 à 2 uur na zonsopkomst en voor zonsondergang. In deze tijdperiode tonen huismussen een piek in hun activiteit. Echter blijft, buiten deze periode, activiteit beduidend levendig in de buurt van foerageergebieden en slaapplaatsen (BIJ12, 2017).

De inventarisatiemomenten zijn terug te vinden in tabel 1. Tijdens dit onderzoek is afgeweken van de gebruikelijke tijdstippen van inventarisatie. Er is gekozen om de tijdstippen

van onderzoek later uit te voeren dan in het huismusprotocol beschreven, zodat er wel aan de andere eisen, ook gesteld in het protocol, (goede weersomstandigheden en geluidsluwe momenten) voldaan werd. Op 4 mei was het na zonsopkomst zwaar bewolkt, waardoor gewacht is totdat de zon ging schijnen waarop de telling gelijk begon. Daarnaast is er ook voor gekozen om een langere tijd te besteden aan de inventarisatie met meerdere personen.

Tijdens de veldbezoeken is onder andere gelet op de aanwezigheid van nesten, nestbouw, bezoek van een Huismus aan een potentiële nestplaats, transport van voedsel, zingende mannetjes en foerageren. Daarnaast is er in de straal van 200 meter rondom het plangebied ook gelet op de aanwezigheid van de Huismus.

De inventarisaties zijn uitgevoerd op 4 mei en 15 mei 2018. De weersomstandigheden (temperatuur, bewolking en windsnelheid, zoals ingeschat door de waarnemers ter plaatse) op deze dagen en de start- en eindtijden van de inventarisaties worden vermeld in onderstaand tabel.

Tabel 1: Data en weersomstandigheden onderzoek Huismus

Datum	Temperatuur (°C)	Bewolking	Windkracht (Bft)	Begintijd	Eindtijd
04/05/2018	16°C	Licht bewolkt	2	10:10	12:10
15/05/2018	21°C	Licht bewolkt	2	07:30	09:30

5. Resultaten

Huismus

Tijdens het eerste veldbezoek, dat is afgelegd voor de Huismus (4 mei), is er een Huismuspaartje waargenomen aan de noordzijde van het gebied. Tijdens het tweede bezoek (15 mei) is er wederom een Huismuspaartje waargenomen op dezelfde locatie als tijdens het eerste bezoek. Tijdens beide bezoeken foerageerde het paartje Huismus. In figuur 3, foto 3 en foto 4 (op de volgende pagina) zijn de plaatsen, waar de huismussen gebruik van maken, aangeduid.

Er is geen enkele Huismus waargenomen in de directe omgeving of in de panden die geschikt waren bevonden voor verblijfplaatsen van de Huismus.

Ten noorden van het plangebied op een afstand van 188 meter (vogelvlucht) is er een aanzienlijke populatie huismussen waargenomen (figuur 4). Deze populatie was tijdens de onderzoektijden erg actief. Door deze populatie te onderzoeken tijdens de inventarisaties is met zekerheid aan te tonen dat, op enkele individuen na, de huismussen in deze populatie binnen 100 meter van hun verblijfplaatsen foerageren. Per telling vlogen enkel twee individuen over de showtuinen (foto 2) en foerageerden onder de glazen overkapping (foto 1). De showtuinen worden alleen gebruikt als route naar de ingang van de tuincentra.

Omdat er tijdens beide bezoeken slechts één paartje is waargenomen binnen het plangebied, kan vastgesteld worden dat het plangebied onderdeel uitmaakt van de leefomgeving van de Huismus. Deze is echter door de lage aantallen huismussen niet essentieel. Het plangebied is geen rustplaats van de Huismus.

Ondanks de latere tijdstippen waarop de inventarisaties uitgevoerd zijn, zijn er geen nestbouw, bezoek van een Huismus aan een potentiële nestplaats en huismussen die het gebouw in- of uitvlogen waargenomen. Hiermee kan met voldoende zekerheid gesteld worden dat er geen vaste verblijfplaats van huismussen aanwezig is in de tuincentra en in de woning.

Tabel 2: Aantal huismussen per telling

Datum	Aantal	Man	Vrouw
04/05/2018	1 paar tegelijkertijd	1	1
14/05/2018	1 paar tegelijkertijd	1	1

Figuur 3: Plangebied

Foto 3: Foerageergebied van de Huismus binnen het plangebied

Foto 4: Gebied dat gebruikt wordt door de Huismus als route naar het foerageergebied

Figuur 4: Vaste verblijfplaatsen van de Huismus aan de Ambachtsheerelaan te Harmelen (Blauw omcirkeld) in relatie tot het plangebied (rood omlijnd). Daadwerkelijke afstand van het door huismussen gebruikte gedeelte binnen het plangebied en de eerste nestplaats van een Huismus buiten het plangebied is 188 meter (in vogelvlucht).

6. Effecten, verplichtingen en aanbevelingen

Huismus

Er zijn geen nestlocaties van huismussen waargenomen binnen het plangebied. Het plangebied heeft daarnaast geen functie als rustplaats van huismussen. Het plangebied wordt door de Huismus alleen gebruikt als foerageergebied. Echter omdat het plangebied alleen door enkele individuen gebruikt wordt om te foerageren en geen verdere functies vervult voor deze soort, is het plangebied een niet essentieel onderdeel van de functionele leefomgeving van de Huismus.

Effecten op de functionele leefomgeving

De werkzaamheden zullen een klein gedeelte van de functionele leefomgeving van de Huismus aantasten. Echter aangezien het plangebied aan de buitenrand van het territorium van deze groep huismussen valt, zal er geen aantasting van de functionaliteit van de vaste voortplantings- of rustplaatsen plaatsvinden. Daarnaast wordt het plangebied door maar 1 paartje gebruikt. In de directe omgeving is een grote populatie aanwezig.
Door het treffen van mitigerende maatregelen, zoals verderop benoemd in dit hoofdstuk, zijn er geen overtredingen van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming aan de orde en hoeft er geen ontheffing aangevraagd te worden.

Effecten op nest- en rustplaatsen

De werkzaamheden, die binnen het plangebied uitgevoerd gaan worden, zullen voor een toename aan verkeer zorgen. Tijdelijke (alleen tijdens de werkzaamheden) toename zal zijn in de vorm van vrachtwagens, die benodigde materialen aan- en afvoeren. Of dit langs de kolonie huismussen zal gaan, is niet duidelijk. Aanbevolen wordt de aanvoerroute niet langs de kolonie te laten lopen.
Nadat de werkzaamheden zijn afgerond, zal er ook een permanente toename zijn aan verkeer in de vorm van personenauto's. Er wordt echter niet verwacht dat deze toename negatieve invloed zal hebben op de gunstige staat van instandhouding van de Huismus.
Naast toename van verkeer zal er van andere werkzaamheden geen invloed zijn op de vaste nest- en rustplaatsen van de populatie huismussen aan de Ambachtsheerelaan.
Door het treffen van mitigerende maatregelen, zoals verderop benoemd in dit hoofdstuk, zijn er geen overtredingen van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming aan de orde en hoeft er geen ontheffing aangevraagd te worden.

Mogelijke maatregelen ten behoeve van de Huismus

Werken buiten de kwetsbare periode

Om de kans op verkeerslachtoffers onder jonge, uitvliegende, huismussen of adulten te minimaliseren en om verstoring van de vaste nest- en rustplaatsen te verminderen wordt aangeraden om de werkzaamheden waar veel vrachtverkeer voor nodig is buiten de

kwetsbare periode van de Huismus uit te voeren. De kwetsbare periode waar de toename van verkeer het meeste invloed op heeft is de voortplantingsperiode (tabel 3).

Tabel 3: Visuele weergave van de kwetsbare periode van de Huismus aangegeven in rood.

	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	nov	dec
Voortplantingsperiode Huismus												

Opstellen ecologisch werkprotocol

Door het opstellen van een ecologisch werkprotocol en de werkzaamheden aantoonbaar volgens dit protocol uit te voeren, kan gegarandeerd worden dat er geen nadelige gevolgen zullen zijn voor de populatie huismussen. In een ecologisch werkprotocol staat omschreven welke (mitigerende) maatregelen getroffen worden om nadelige effecten op deze soort te voorkomen.

Mitigerende maatregelen

Door het in stand houden van of creëren van nieuwe plekken waar de huismussen kunnen foerageren, zullen de huismussen geen nadelig effect van de werkzaamheden op hun foerageergebied ondervinden. Daarnaast kan het geschikt maken van de tuinen en het openbaar groen als foerageerplaats en de woningen als vaste rust- en/of nestplaats, een goede mitigerende maatregel zijn ten behoeve van de aanwezige populatie huismussen.

<u>Zorgplicht</u>

Tenslotte geldt voor alle plant- en diersoorten (ook de onbeschermde) de zorgplicht. Deze houdt in dat mogelijke nadelige gevolgen voor planten en dieren zoveel mogelijk vermeden moeten worden. Manieren om aan de zorgplicht te voldoen zijn onder andere:

- Er wordt gelegenheid gegeven aan amfibieën en grondgebonden zoogdieren, die tijdens de werkzaamheden worden gevonden, te vluchten of zich te verplaatsen naar een schuilplaats buiten het bereik van de werkzaamheden. Dit gebeurt onder andere door vegetatie of bodemmateriaal (takken, stronken, steenhopen) gefaseerd te verwijderen;
- in verband met verstoring van aanwezige dieren worden de werkzaamheden zoveel mogelijk overdag uitgevoerd en buiten de meest kwetsbare periode;
- De werkzaamheden zouden, als er ontheffing verleend is, gefaseerd uitgevoerd moeten worden;
- Herplant zou gedaan moeten worden met inheemse bomen en/of beplanting.

Tijdens de bouwfase moet daarnaast rekening gehouden worden met de kans op vestiging door (beschermde) pionierssoorten, zoals de Rugstreeppad (*Epidalea calamita*), de Kleine plevier (*Charadrius dubius*) en de Oeverzwaluw (*Riparia riparia*). De volgende maatregelen worden getroffen:

- Het ontstaan van poeltjes of plassen op het bouwterrein in het zomerhalfjaar (vanaf april) wordt voorkomen, zodat er geen geschikt voortplantingswater voor de Rugstreeppad aanwezig is;
- Kale, vlakke zanddepots die geschikt zijn als broedplaats voor o.a. de Kleine plevier worden voorkomen of ongeschikt gemaakt;
- Steilranden die geschikt zijn als broedplaats voor o.a. de Oeverzwaluw worden voorkomen of afgevlakt.

Referenties

Bij12. 2018. *Kennisdocument Huismus.* Gevonden op: www.bij12.nl

Database NWC

Ravon.nl

Schutgens, E. 2017. *Quickscan flora en fauna Ambachtsheerelaan locatie B, Harmelen.* P17-224/W1419. Natuur-Wetenschappelijk Centrum, Dordrecht

Telmee.nl

Vlindernet.nl

Zoogdiervereniging.nl

Bijlage 1: Beschermde soorten Wet natuurbescherming

In het kader van de Wet Natuurbescherming worden alle in Europa voorkomende en in het wild levende vogels en onderstaande soorten uit overige soortgroepen beschermd:

Amfibieën

Habitatrichtlijn

Boomkikker
Geelbuikvuurpad
Heikikker
Kamsalamander
Knoflookpad
Poelkikker
Rugstreeppad
Vroedmeesterpad

Overige soorten

Alpenwatersalamander
Bruine kikker
Gewone pad
Kleine watersalamander
Meerkikker
Middelste groene kikker/bastaard kikker
Vinpootsalamander
Vuursalamander

Vissen

Habitatrichtlijn

Houting
Steur

Overige soorten

Beekdonderpad
Beekprik
Elrits
Gestippelde alver
Grote modderkruiper
Kwabaal

Zeezoogdieren

Habitatrichtlijn

Bruinvis
Bultrug
Butskop
Dwergpotvis
Gestreepte dolfijn
Dwergvinvis
Gewone dolfijn
Gewone spitsdolfijn
Gewone vinvis
Griend
Grijze dolfijn
Kleine zwaardwalvis
Narwal
Noordse vinvis
Orca
Potvis
Spitsdolfijn van gray
Tuimelaar
Walrus
Witflankdolfijn
Witsnuitdolfijn
Witte dolfijn

Vleermuizen

Habitatrichtlijn

Baardvleermuis
Bechsteins vleermuis
Bosvleermuis
Brandts vleermuis
Franjestaart
Gewone dwergvleermuis
Gewone grootoorvleermuis
Grijze grootoorvleermuis
Grote hoefijzerneus
Grote rosse vleermuis
Ingekorven vleermuis
Kleine dwergvleermuis
Kleine hoefijzerneus
Laatvlieger
Meervleermuis
Mopsvleermuis
Noordse vleermuis
Rosse vleermuis
Ruige dwergvleermuis
Tweekleurige vleermuis
Vale vleermuis
Watervleermuis

Landzoogdieren

Habitatrichtlijn

Bever
Hamster
Hazelmuis
Lynx
Noordse woelmuis
Otter
Wilde kat
Wolf

Overige soorten

Aardmuis
Boommarter
Bosmuis
Bunzing
Damhert
Das
Dwergmuis
Dwergspitsmuis
Edelhert
Eekhoorn
Egel
Eikelmuis
Gewone bosspitsmuis
Gewone zeehond
Grijze zeehond
Grote bosmuis
Haas
Hermelijn
Huisspitsmuis
Konijn
Molmuis
Ondergrondse woelmuis
Ree
Rosse woelmuis
Steenmarter
Tweekleurige bosspitsmuis
Veldmuis
Veldspitsmuis
Vos
Waterspitsmuis
Wezel
Wild zwijn
Woelrat

Kreeftachtigen

Overige soorten

Europese rivierkreeft

Weekdieren

Habitatrichtlijn

Bataafse stroommossel
Platte schijfhoren

Sporenplanten-bladmossen
Habitatrichtlijn
Geel schorpioenmos
Tonghaarmuts

Sporenplanten-varens
Habitatrichtlijn
Kleine vlotvaren

Overige soorten
Blaasvaren
Groensteel
Schubvaren

Zaadplanten
Habitatrichtlijn
Drijvende waterweegbree
Groenknolorchis
Kruipend moerasscherm
Liggende raket
Zomerschroeforchis

Overige soorten
Akkerboterbloem
Akkerdoornzaad
Akkerogentroost
Beklierde ogentroost
Berggamander
Bergnachtorchis
Blauw guichelheil
Bokkenorchis
Bosboterbloem
Bosdravik
Brave hendrik
Brede wolfsmelk
Breed wollegras
Bruinrode wespenorchis
Dennenorchis
Dreps
Echte gamander
Franjegentiaan
Geelgroene wespenorchis
Geplooide vrouwenmantel
Getande veldsla
Gevlekt zonneroosje
Glad biggenkruid
Gladde zegge
Groene nachtorchis
Groot spiegelklokje
Grote bosaardbei
Grote leeuwenklauw
Honingorchis
Kalkboterbloem
Kalketrip
Karthuizeranjer
Karwijselie
Kleine ereprijs
Kleine schorseneer
Kleine wolfsmelk
Kluwenklokje
Knollathyrus
Knolspirea
Korensla
Kranskarwij
Kruiptijm
Lange zonnedauw
Liggende ereprijs
Moerasgamander
Muurbloem
Naakte lathyrus
Naaldenkervel
Pijlscheefkelk
Roggelelie
Rood peperboompje
Rozenkransje
Ruw parelzaad
Scherpkruid
Schubzegge
Smalle raai
Spits havikskruid
Steenbraam
Stijve wolfsmelk
Stofzaad
Tengere distel
Tengere veldmuur
Trosgamander
Veenbloembies
Vliegenorchis
Vroege ereprijs
Wilde averuit
Wilde ridderspoor
Wilde weit
Wolfskers
Zandwolfsmelk
Zinkviooltje
Zweedse kornoelje

Dagvlinders
Habitatrichtlijn
Apollovlinder
Boszandoog
Donker pimpernelblauwtje
Grote vuurvlinder
Moerasparelmoer-vlinder
Pimpernelblauwtje
Tijmblauwtje
Zilverstreephooi-beestje

Overige soorten
Aardbeivlinder
Bosparelmoer-vlinder
Bruin dikkopje
Bruine eikenpage
Duinparelmoer-vlinder
Gentiaanblauwtje
Grote parelmoervlinder
Grote vos
Grote weerschijnvlinder
Iepenpage
Kleine heivlinder
Kleine ijsvogelvlinder
Kommavlinder
Sleedoornpage
Spiegeldikkopje
Veenbesblauwtje
Veenbesparel-moervlinder
Veenhooibeestje
Veldparelmoer-vlinder
Zilveren maan

Nachtvlinders
Habitatrichtlijn
Teunisbloempijl-staart

Haften
Habitatrichtlijn
Oeveraas

Libellen
Habitatrichtlijn
Bronslibel
Gaffellibel
Gevlekte witsnuitlibel
Groene glazenmaker
Mercuurwaterjuffer
Noordse winterjuffer
Oostelijke witsnuitlibel
Rivierrombout
Sierlijke witsnuitlibel

Overige soorten
Beekrombout
Bosbeekjuffer
Donkere waterjuffer
Gevlekte glanslibel
Gewone bronlibel
Hoogveenglanslibel
Kempense heidelibel
Speerwaterjuffer

Kevers
Habitatrichtlijn
Brede geelrandwaterroof-kever
Gestreepte waterroofkever
Juchtleerkever
Vermiljoenkever

Overige soorten
Vliegend hert

Reptielen
Habitatrichtlijn
Dikkopschildpad
Gladde slang
Kemp's zeeschildpad
Lederschildpad
Muurhagedis
Soepschildpad
Zandhagedis

Overige soorten
Adder
Hazelworm
Levendbarende hagedis
Ringslang